

در مورد وجه تسلیم تأمین و جمع هر چه لازم شود بیرون برسانند. در مورد داخل خط جمع آوری پولیم یکصد و پنجاه تومان از یک مجلس جمع شده که ما را خیال امیدوار نموده است که از پنجاه گروه هم سر بیایا خواهد زد سپس مجلس ختم گردید.

مذاکرات دارالشوری ملی روز پنجشنبه پنجم شوال ۱۳۲۴

پس از اجتماع و کلا و انقضاء مجلس
حاج شیخ الرئیس از ترتیب عمل نان سؤال کرد صنیع الدوله رئیس گفت عمل نان مفوض بهده حاج امین الضرب است سیدالاحکام گفت عمل نان بسیار مفشوش است باید هر کسی بجنبان و در مخصوص بنویسد که جلوگیری نمایند و عمل مالیات هم بسیار مفشوش است بجهت اینکه مالیات سنگ آبه را هم حواله کرده اند که باید مالیات را برای مخارج سرباز بدهند و دیگر باید خالصه جات متعم باشد و بعد از این کسی نتواند ببرد و دیگر باید اشخاص تماشایی هر چه را در مجلس میخوانند از روی تحقیق و دقت باشد که اسباب اتهام مجلس نشود **حاج شیخ علی** گفت در باب نظامنامه بنا بر چه شد رئیس گفت اجازه حاصل شد که طبع شود شیخ الم افین سؤال کرد مگر نظامنامه را تا کتون نداده اند رئیس گفت منظور از این نظامنامه اساسی نیست (مقصود نظامنامه داخلی بود).

حاج سید محمد صراف استفسار از نظامنامه اساسی نمود صنیع الدوله گفت باید یکمرتبه در دربار قرائت شود بعد بحضور همایونی رفته بصره برسد (در اینجا بنا بر این شد که بعد از حضور تمام و کلا تصویب آنها مذاکره مطالب نظامنامه شود) آقا میرزا طاهر گفت بنا بود ترتیب نظامنامه بصوب و کلا باشد و در دستخط هم مینظرند ذکر شده و دیگر مقید ملاحظه وزراء نشده بود پس لازم نیست وزراء ملاحظه نمایند صنیع الدوله اظهار داشت ششامی گوید آنچه در دستخط نوشته فوراً مجری خواهد شد منظور نیست حاج حاجی سید نصرالله اظهار نمود تلگرافی از انزلی بجنبان رئیس رسیده خواستند بخوانند (خوانده شد) در این موقع مغیر همایون را خواسته تحقیقات در خصوص عمل مامی صوف و قریب داد امر شیلات کردند بعداً جناب حاج سید محمد گفت در عمل نظامنامه چه میگویند معبد الملک گفت هر گاه نظامنامه را ندهند نباید اسرار بکنیم همان دستخط را ایما کافی است

در این موقع حاجی سید نصرالله تلگراف نظامنامه امالی انزلی را خواند (در خصوص سید مامی و قریب امالی انزلی) آقامیرزا سید محمد اظهار نمود بن هم چنین تلگراف در این خصوص مغایره شده و حالا هم مراد در تلگرافخانه خواستند مع همسر خود را فرستاده ام که هر گاه مطلب مهم باشد بعد از مجلس بتلگرافخانه بروم.

آقا میرزا محمود اظهار نمود هر قدر تلگراف فوری از اطراف میرسد باید جواب فوری داده شود عملی هیچ معتمد علی اظهار نمود بدون تحقیق که نمیتوان جواب داد آقا میرزا محمود اظهار نمود جواب در تلگرافخانه بگویند که معتمد این جواب را نوشته

حاجی سید ابراهیم گفت جواب تلگراف شیراز باید مغایره شود (در این موقع قاضی قضاة دستانی اظهار نظم نموده و اسناد خود را قرائت کرد اغلب و کلا اظهار داشتند که این کار شخصی است و از موضوع وظایف مجلس خارج است. شخص دیگر از سخنان امالی جهرم اظهار نظم نمود که مباشر حقوق دیوانی در مقابل مقدار قابل حقوق دیوانی مبالغه کراف از رعایا دریافت مینماید (در خصوص عمل قاضی قضاة بعد از مذاکرات بنا بر این شد که توضیحات و اسناد خود را بدفتر مجلس بیاورد و از طرف مجلس شری بوزارت عدلیه اظهار شود در این موقع قاضی قضاة دستخط ولیعهد را قرائت نمود صنیع الدوله باو اطمینان داد و اظهار داشت که در این خصوص اقدامات کافی خواهد شد.

حاجی سید محمد باقر گفت تمام و کلا حاضرند. رئیس اظهار نمود آری بطور سختی باید مطالبه نظامنامه را نمود. حاج سید محمد گفت لازم نیست بطور سختی باشد باید چگونگی تذکر مطالبه نمود. و کمال رعایا که از وکلاء مدائن است لایحه اظهار نمود و خواست بخواند رئیس گفت اختیار نامه خودتان را همراه آورده اید یا نه جواب دادند همراه ندارم گفت پس لایحه بماند تا روز دیگر که اعتبارنامه خود را بیاورید آنوقت لایحه خوانده شود. آقا میرزا محسن گفت لایحه است از طرف ملت که جناب حاج سید نصرالله میخوانند بخوانند بدش و بخوانند آن لایحه شد (ملخص مضمون آن تقریباً این است که ماموم ملت ازجان و مالی دست کشیده و برای حفظ حقوق خود از دست اندازی خارج و زیر دستی اجانب نامه جا تلبتقدم استفاده ایم و مرک را بر زیر دستی اجانب ترجیح می دهیم و نموان این ملت در اداء قروض و رفع احتیاجات دولت حاضرند ولی لازم است که شاهزادگان بزرگ دست تمذبات خود را کوتاه نموده و از ایداه رعیت صرف نظر کنند و منافع شعبه خود را بر عوائد ملی ترجیح ندهند گویا حالا هم که دولت مشغول استقرض است و بهرامی و معاونت ملت میخوانند رفع احتیاجات لازمه خود را بنمایند تصور انتفاع برای خود میکنند)

پس از قرائت این لایحه غالب و کلا از تنبه و بیداری و احساسات ملت و اظهار اینگونه لواج اظهار حسرت و خوشحالی بکردند سید الاحکام اظهار کرد که در خصوص نظام نامه لازم است لایحه بصدارت اظهار نوشته شود رئیس جواب داد که نوشته و فرستاده شده است.

مذاکرات مجلس شنبه هفتم شهر شوال ۱۳۲۴

پس از حضور و کلا و انقضاء مجلس
رئیس - معلوم میشود اجزاء مجلس خیلی کار دارند منجمه و ویژه در اسامی چه حاضر میشوند و چون قانون مجلس ملی این است که قبل از حضور و کلا شروع صحبت نمیشود باید وقتی که وکلا حاضر شدند در این باب تکلیف تعیین کرد (در این موقع سید خالوی پسر آقا سید حسین کدر واقعه غصبه الجبله موقوف شده بود و سابقه در طلب اتل آقا سید حسین و اصلاح این هم مجلس شکایت کرده بود و در این خصوص از مجلس شری بیصوابت عظمی نوشته شده بود برای مطالبه جواب آگاهند در مجلس آمده و از مجلس طلب کرده).

رئیس - مدارات عظمی امر شمارا بصکومت ارجاع کرده اند.

سید مزبور - سابقاً هم رجوع بصکومت شده و جز یکماه معطلی فایده دیگر نبخشید حالا هم همانطور خواهد بود (جواب بصدارت عظمی در این باب قرائت و مقرر شد مجدداً شری نوشته شود) **حاجی شیخ علی** - امر طبع روزنامه بکجا رسید.

آقامیرزا محسن - آنچه راجع بمابود اینجا یافته و از فردا شروع بطبع روزنامه میشود.

حاج شیخ علی - کار طبع نظامنامه داخلی بکجا رسید.

محقق الدوله - علت توقیف طبع روزنامه تابعال مائیت وزارت انظیانات و چاپ نکردن طبعها بود. فعلاً که دستخط همایونی در آزادی مطبوعات مجلس صادر شده همین در ورز طبع خواهد رسید.

حاج شیخ علی - لازم است امور داخلی خود را منظم نمایند ترتیب ورود تماشایی و تسهیلات نوشتن وقایع نگاران و وقت حضور و کلا و ترتیب نشست و برخاست آنها را مرتب کنید.

رئیس - و کلا تیکه دیر بجای میآیند در خارج مشغول ترتیب تأسیس بانک ملی میباشد و گمان میرود تا وکلاء ولایات وارد شوند انتظام ترتیب اوقیلت حضور و کلا ممکن نباشد.

آقامیرزا طاهر - اشخاصی که ترتیب کار خود را منظم نمی کنند چگونه می خواهند امور مملکت را منظم نمایند.

آقا سید حسین - چرا اشخاص محترم حاضر شده و معطل ورود سایرین بشوند. علاوه بر این مجلس معدلت که ما میگوئیم گویا بعد از این باید تأسیس شود والا باینکه داد مظلومین از هر طرف بلند است چرا مجلس وظیفه خود را مداخله در امور شعبه نمیداند و با اینحال تکلیف مظلومین چیست و دفع ظلم را از که بخواهند و در این صورت چرا دیوان عدالت و مجلس تحقیق تشکیل نمیشود و چرا جواب مراض و تلگرافات مردم را معین نمیکند.

مشهدی باقر - و کلا میخوانند دو ساعت بشروب مانده حاضر و یک از شریفه متفرق شوند.

صدیق حضرت - گویا و کلا معلم و محصل لازم دارند.

مشهدی باقر - حضرات تماشایی میگویند اگر بعد از این و کلا بخوانند در حضور مجلس تأخیر کنند عده تماشایی زیاد خواهد شد.

رئیس - مکتوبی بعنوان جناب سعد الدوله رسیده آیا اجازه گشودن آن را داریم.

سعد الدوله - چون باید در مجلس قرائت خود باز کنید.

رئیس بعد از گشودن و مرور بسم الدوله دادند. تلگرافی از کرمان از طرف نظام التجار توسط آقا شیخ علی بمجلس مغایره شده و راجع بتظلمات قضی بود در این موقع قرائت شد. لایحه در توضیح مجلس و شرح فوائد آن و اظهار همراهی در تأسیس بانک ملی از طرف امام جمعه بمجلس رسیده و در این لایحه اظهار شده بود که برای شرکت در بانک موزون و معیاران بولتن شخصاً میبندند و اشخاص و اطراف ایشان هم بتقدمت ممکن امداد خواهند نمود.

سعد الدوله - (پس از قرائت لایحه